

die van ieder ingrediënt noodig is kan naar verkiezing worden genomen.

1. De Doorbraak. Men neemt een afdwalenden zoon, een vrome moeder, dan laat men de Kerstklok luiden: Kom! Kom! Verder een sterke bries, zoolang tot er storm komt, daarna de doorbraak, enkele deelen levensgevaar en moed, dit alles zoo door elkaar gewerkt, tot er een bekeering volgt. Kan koud opgediend worden.

2. Kees de Pijp. Benodigd een oude vrome man met hondenkar en pijp; een rijkere familie, minder geloovig, met een brutaal verwend zoonje. Wanneer nu dat zoonje een ongeluk krijgt, kan de oude man het op tijd reddlen, dit te samen gevoegd geeft de bekeering. Het geheel kan smakelijk opgediend worden, door er een dichte laag van Kerstneeuw over te strooien.

3. Ivan. Veel eenvoudiger. Men neemt eenvoudig een Russisch dorp in den winter, dan heeft men een natuurlijke hoeveelheid sneeuw. Appetijtelijker wordt het door een smidse met vlamvend vuur. Wat wilde paarden over een groot en goed uitgestreken vlak wil, rondom enkele teksten, en ook het derde Kerstgerecht is voor gebruik gereed.

4. Waarom? Is minder geschikt als specialiteit van deze firma met Kerstmis, kon ook onder de groep hors-d'Oeuvre gerangschikt worden.

Al deze schotels van deze firma zijn zeer gerecenseerd.

Nu kan men meenen dat een dergelijke recensie te ver gaat, dat er onnoodig iets wordt belachelijk gemaakt, en zelfs dat hier wordt gespot. Maar is het dan niet wáár? Ontelbaar zijn in dergelijke verhalen de verloren zonen, die op Kerstavond thuis komen, terwijl het licht in de vensterbank hen wenkt. Ontelbaar zijn de manden met levensmiddelen, door onzichtbare weldoeners in een donker gangetje gezet. Net was de laatste korst brood op. De moeder had — en zie, daar is de uitredding. De werkloze vader krijgt weer werk op Kerstavond. De dochter, bekoord door de verlokkingen der groote stad, zoekt op Kerstavond haar stille dorpje weer op. Vindt de schrijver de décors van sneeuw en ijs wat al te afgezaagd, welnu, hij laat het molregenen of stormen.

Nu kan men, zeer terecht, tegenwerpen: maar gebeurden deze dingen dan soms niet? Brengt God dan geen verloren zonen thuis op Kerstavond, en geeft God dan soms geen uitredding als de nood het hoogst is?

Ja, God brengt in Zijn genade verloren zonen en dochters thuis, iederen dag, dus ook op Kerstavond. God geeft uitreddingen, nog veel ongedacht en veel verrassender dan een mand met levensmiddelen in een donker portaal. En wij mogen daar een Kerstverhaal over schrijven. Maar we mogen deze heilige werkelijkheid niet omlaag halen om er een valsch-romantisch verhaaltje mee in elkaar te knutselen. We mogen deze werken Gods niet opsieren en betierlijken met onze sferen- en stemmingsdécors tot er een „stichtelijke vertelling“ ontstaat. Het gaat niet aan om het geweldige feit van de bekeering, en hoe eenzijdig is bovendien het beeld dat doorgaans in dergelijke verhalen gegeven wordt van de bekeering, als een

deus ex machina te laten neerdalen op het tijdstip dat wij de zaak keurig gearrangeerd hebben, en het meeste effect verwacht mag worden. Dat is sollen met het heilige.¹⁾

Bovendien, hier dreigt het gevaar dat alle onechte romantiek in zich bergt. Men krijgt een valsch beeld van de werkelijkheid. In deze verhalen komen de verloren zonen thuis op Kerstavond. Maar in het leven komen ze veel vaker niet thuis. Dan wacht de moeder tevergeefs, ook al is er de „Kerstfeer“, ja, zelfs al is er het geloovig wachten op Gods tijd.

Iemand verhaalt ergens van een moeder, die op Kerstavond zat te wachten op de thuiskomst van haar zoon. Ze had een taart gebakken, om hem mee welkom te heeten. De avond verstreek, maar de zoon kwam niet. Toen gooide die moeder in groote bitterheid de taart voor de varkens. De snaar was hier tó strak gespannen geweest. Zij was ten laatste gesprongen.

Dit is een ongewoon motief voor een Kerstverhaal, dat tot taak heeft te „stichten“. Maar de auteur die achter dit gebeuren werkelijk de grootheid kan laten zien van de liefde Gods die nooit een eind heeft, kan van dit gegeven een Kerstverhaal schrijven, dat wortelt in de geweldige realiteit van het Kerstfeest.

Het is echter niet zoo gemakkelijk als een verloren zoon met sneeuw op zijn jaskraag.

Tenslotte kan men vragen: maar hebben onze Christelijke schrijvers en schrijfsters ons dan ook niet heel goede en werkelijke Kerstverhalen gegeven?

Ja, gelukkig wel. Om er maar enkele te noemen, men kan ze vinden in bundels als: „Om het kind“, van Van de Hulst, „De lofzang der schapeken“, van Hendrika Kuyper—van Oordt, „Eenvoudige levens“, van Ignatia Lubeley. Daar staan verhalen in die uitmunten door soberheid. Maar dit kan helaas lang niet altijd gezegd worden van de verhalen, waarop de, in 't begin van ons artikel genoemde tijdschriften en couranten ons vergasten. Er moet hier nog maar al te veel valsche romantiek signaleerd worden. En waar het hier dingen betreft, die zóózeer in het centrum van ons leven staan, geldt het woord: het bederf van het beste is het slechtste.

M. GR. GILHUIS—SMITSKAMP.

2) Zie ook het artikel van Dr J. Haantjes in „De Vriend des Huizes“, Dec.-nr. 1932.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Wat „geleide economie“ beteekent.

Tot de gevolgen eener productieregeling, zooals die van sommige zijden aanbevolen wordt, behoort niet alleen een scherp begrensde stelsel van contingenten (zooval van import als van export), maar ook een regeling der kapitaalinvesteringen. „Dit beteekent“, zegt Drs. Truyen in zijn artikel in het R. K. maandschrift „Economie“ (Augustus-

nummer), „dat een nationale productie volgens plan de beleggingen op langen termijn dient te reguleeren en te doen volgen door een reglementering van de belegging in het buitenland“. Maar, vervolgt hij, daarmee is de controle niet beëindigd. Niet alleen de markt voor leeningen op langen termijn, ook die voor geld op korten termijn moeten worden bestuurd, wil de controle op nieuwe beleggingen niet een papieren controle blijven. Dat sluit een controle op de deviezen in. D.w.z. de particulier noch een of ander instituut mogen zelfstandig over de belegging van hun geld beslissen; in laatste instantie is het het bekeer van het productieplan, de overheid, die slaat, die daarover zeggenschap heeft. Niet over den aankoop van het enkele beleggingsobject, maar wel over het totale bedrag dat in het buitenland mag worden besteed. Een regeering, welke streeft naar een expansionistische politiek zou zelfs (indien het haar veroorloofd was buitenlandse omstandigheden te negeren) tot een absolute controle van de wisselmarkt moeten overgaan.

Zoover kan, zegt Drs. Truyen, echter geen enkele regeering gaan. Zelfs Duitschland niet, dat door allerlei regelingen met machtige buitenlandse schuldeischers of afnemers, gedwongen is een deel zijner „deviezen“ af te staan voor doeleinden, waarvoor het dit kostbaar materiaal liever niet zou gebruiken.

Maar een bepaalde graad van controle zal er moeten zijn. De „omstandigheden“, d.w.z. de kracht der buitenlandse eischen zullen bij het vaststellen daarvan van groote beteekenis zijn. De schrijver wijst op het in Nederland gevolgde systeem „waar ten opzichte van de landen met een vrije deviezenregeling het egaliseringsfonds werkt en ten opzichte van de landen met deviezenrestricties (zooals Duitschland), deviezen of clearing-regelen gelden.“ Het is echter zonder meer duidelijk, dat een regeering in ons land, die geheel in de richting eener geleide economie werkt, het in haar macht zou hebben verschillende wijzigingen in de bestaande regelingen aan te brengen. Men denke b.v. aan de vraag of de gulden geheel „vrij“ moet zijn, dan wel aan den dollar of aan het pond gekoppeld behoort te worden. De beslissing, die de leiding van het egaliseringsfonds in dezen neemt (welke beslissing practisch buiten de controle van de verlegende lichamen staat), is uit den aard van groot belang voor den economischen toestand van ons land en dus van die zijner bewoners.

Men herinnert zich waarom de kwestie eener geleide economie aan de orde gesteld is, en waarom de gevolgen eener zoodanige politiek in den brede besproken zijn. Het groote doel, dat de schrijver zich voor oogen stelt is de bestrijding, en zoo mogelijk de overwinning der rationalisatiewerkloosheid. Hij meent, dat de tactiek van een „economie dirigée“ daarvoor noodzakelijke voorwaarde is. Het bedrijfsleven zelf kan de moeilijkheden niet overwinnen, zeker niet door nog sterkere rationalisatie. Een vrije markt is een utopie; voor het economisch en sociale welzijn is het noodig, dat de overheid, althans een lichaam, dat

onale Federatie voor Geestelijke Volksgezondheid.²⁾

De vraag mag gedaan waarom naast de Ned. Vereniging voor Geestelijke Volksgezondheid nog andere, religieuze, verenigingen voor psychische hygiëne zijn opgericht. Deze vraag is niet beantwoord met de simpele opmerking, dat het uitzonderlijk karakter van ons volk, de zucht naar afscheiding, splitsing, de neiging tot het vormen van afzonderlijke, vaak nauw verwante, partijen en partijjes, wel niet anders te verwachten zou geven. Het is allermint uit neiging tot afscheiding of uit concurrentiezeucht of uit gebrek aan waardering voor het vele en moeilijke en nuttige werk, dat de Ned. Vereniging voor geestelijke volksgezondheid heeft verricht en nog verricht, dat de genoemde religieuze verenigingen zijn opgericht. Integendeel, het waren grondige redenen, juist en beter gezegd principiële overwegingen, welke er toe geleid hebben eigen wegen te gaan bewandelen, al was men natuurlijk bereid om met anderen op verschillend gebied samen te werken. Trouwens, dit zoeken van eigen wegen zou ook niet anders gekund hebben, want zoodra men de cardinale vragen op psychisch-hygiënisch gebied benadert of geestelijke volksgezondheid in de practijk gaat beoefenen, is neutraliteit onmogelijk en moet men voor zijn denken en handelen een of andere levens- en wereldbeschouwing tot richtsnoer nemen.

Telkens weer, zegt Waterink⁴⁾ zoo terecht, komen wij op die gebieden in aanraking met de groote vraag of wij onze beschouwingen omtrent

3) Behalve het behandelen der subsidie-aanvragen der verschillende verenigingen komen de werkzaamheden der Federatie in hoofdzaak op het volgende neer:

1. Het bevorderen van psychologisch-psychiatrische consultatiebureaux, in de eerste plaats voor kinderen met psychische moeilijkheden, daarnaast dat voor zenuw- en zielzieken.

2. De opleiding van werkkrachten voor geestelijk-hygiënisch werk.

3. Propaganda op psychisch-hygiënisch gebied.

4. Wetenschappelijk onderzoek.

5) Vgl.

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELUKE SCHETSEN

Geestelijke volksgezondheid.

XI.

Geestelijke volksgezondheid en religie.

Met het schetsen van de in vorige artikelen beschreven veranderingen op wetenschappelijk en cultureel gebied meenen wij genoegzaam duidelijk te hebben gemaakt waarop de huidige belangstelling voor geestelijke volksgezondheid berust.

Tevens volgt hieruit, dat het bedrijven van psychische hygiëne geen luxe is, geen zinloze nieuwigheid, maar een beweging, waaraan heden ten dage meer dan ooit behoefte is.

In Amerika was reeds op 6 Mei 1908 in New-Haven de allereerste „Connecticut Society for Mental Hygiene“ opgericht. In 1909 kwam de oprichting van een nationale organisatie: „The National Committee for Mental Hygiene“ tot stand. Dit comité geeft sedert 1917 een kwartaalblad uit: „Mental Hygiene“ en sinds 1927 een „Mental Hygiene Bulletin“. Was in 1909 een nationaal comité opgericht, 4 Februari 1919 werd een „International Committee for Mental Hygiene“ tot stand gebracht. Ten slotte werd van 5 tot 10 Mei 1930 het reeds genoemde eerste internationale congres voor geestelijke volksgezondheid te Washington gehouden.

Lang heeft het echter geduurd alvorens de roepstem naar geestelijke volksgezondheid in ons land gehoor vond. Eerst in het voorjaar van 1923 werden de eerste voorbereidingen getroffen tot het scheppen van een organisatie, die tot taak zou hebben de problemen van psychisch-hygiënischen aard in studie te nemen. Het duurde evenwel nog tot 31 Mei 1924 alvorens de oprichting van de „Nederlandsche Vereniging ter bevordering der Geestelijke Volksgezondheid (Vereniging voor

Psychische Hygiëne)“ een feit was geworden.¹⁾ De eerste jaren na de oprichting van deze vereniging hoorde men niet veel van haar werkzaamheden, al werden wel verschillende besprekingen binnenshuis gehouden. Maar langzamerhand kwam men toch tot de overtuiging, dat het uit zedelijk en maatschappelijk oogpunt van overwegende beteekenis is ook dit terrein met kracht en energie te gaan bewerken. In het voorjaar van 1930 (5 April) slaagde de Nederlandsche Vereniging ter bevordering der geestelijke volksgezondheid er in haar eerste „werkvergadering“, die het karakter van een congres had, te houden. Deze eerste „Psychische Hygiënistentag“ is daarna door vele andere gevolgd.

Toen aldus ook in ons land aangetoond was, dat het beoefenen van psychische hygiëne nuttig en noodig was, hebben onderscheidene groepen van ons volk deze gedachten overgenomen en in practijk gebracht. Zoo ontstonden achtereenvolgens de R.-K. Charitatieve Vereniging voor Geestelijke Volksgezondheid, opgericht 10 Juni 1930, de Ned. Herv. Vereniging voor Geestelijke Volksgezondheid, opgericht 11 Mei 1933, en de Vereniging tot bevordering van de geestelijke volksgezondheid op Geref. grondslag, opgericht 22 Juni 1934. Al deze verenigingen werden, op initiatief van den Directeur-Generaal voor de Volksgezondheid, met nog enkele andere verenigingen²⁾ op 25 April 1934 in een verband verenigd: de Nati-

1) In vergelijking met Europeesche landen was dit nog niet zoo heel laat, want de eerste vereniging voor psychische hygiëne in ons werelddeel „la ligue Belge d'hygiène mentale“ werd in 1922 te Brussel opgericht. Daarna volgden Frankrijk en Duitschland en successievelijk andere Europeesche staten.

2) De Vereniging „Centraal Israëlitisch Krankzinnigen-gesticht in Nederland“, de Alg. Nederl. Vereniging „Het Groene Kruis“, de Nat. Federatie „Het Wit-Gele Kruis“, de Ned. Vereniging ter bevordering van Consultatiebureaux voor Moeilijke Kinderen, de Centrale Vereniging ter behartiging van de Maatschappelijke Belangen van Zenuw- en Zielzieken en de Stichting voor Paedologische Instituten te Nijmegen.

onder haar werkt, voor toegepast n.

Drs. Truyen „Bij de pr gewikkelde men naar v of het moge zien, contró rechnung“ C matig kan heid dit ec

„Indien h naar de m door de c tevens e daarmede lossing v beheerse

Het is du der opgeso Zijn besch bleemstellir te gaan of misch mo, hij, de m o gegeven, da in hoeverr te stellen doelnaat het oordeel mogelijke streng te s lezen we, theoretici minst bij d en theorel en bij geh lijke oplos kennen.”

Die kwe gelijkheid zeer belan die het e en het vrij willen over wij belijde doen aan het gehe Wetgever ducele m schepsel

De men vrije strev wanende derne per

En even leven aan Staat in h is aan Go haar mac krachten loovige ge overheid, en zijn eig

dalgene w heerschen logie, die norm vo wel, dat d dingen G naar Wie

Maar o wezen is van de l niet mog wordt d de geeste ginselen, scheiden dan dat laten vin

Juist o tallooze onze nei onze Roc minder ten nauw deze pro ruimd, i verenigi rechtvaa

Voor e heid toel uitgangs) zeer gro derheid ethische om te hygiënisch sching e tot het c op zijn l Er is n mogelijk tegenov